

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 145g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a
articolelor 43 alin. (4) și 44 alin. (3) din Codul de procedură civilă
(*strămutarea cauzei și soluționarea conflictelor de competență
jurisdicțională*)

CHIȘINĂU

12 septembrie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 20 iunie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 12 septembrie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 43 alin. (4) și 44 alin. (3) din Codul de procedură civilă, ridicată de dl avocat Antuan Anton, în interesele dnei Marina Anton, în dosarul nr. 2-3343/2020, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecătoare Georgeta Grozav, de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție

3. În cadrul examinării sesizării, doamnele judecătoare Domnica Manole și Viorica Puica i-au prezentat Plenului cereri de abținere de la examinarea cauzei. Analizând motivele invocate, Curtea Constituțională a decis admiterea cererilor.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

4. La 19 februarie 2020, dna Marina Anton a acționat în judecată Ministerul Justiției și Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

5. La 14 iunie 2023, dna Marina Anton a solicitat, pe baza articolului 43 alin. (2) lit. f) și alin (4) din Codul de procedură civilă, strămutarea cauzei sale la o altă instanță de același grad, care însă nu se află în circumscripția Curții de Apel Chișinău.

6. Printr-o încheiere din 11 iulie 2023, Curtea de Apel Chișinău a strămutat cauza în discuție la Judecătoria Cahul. Aceasta a fost repartizată în mod aleatoriu unui judecător, care apoi a declarat abținere de la examinarea cauzei. Pentru că declarația de abținere a fost admisă, această cauză a fost repartizată în mod aleatoriu unui alt judecător.

7. Printr-o încheiere din 22 septembrie 2023, Judecătoria Cahul, sediul central, a ridicat un conflict negativ de competență și a trimis cauza la Curtea Supremă de Justiție pentru a-l soluționa.

8. La 25 octombrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a constatat prin încheiere competența Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, pentru examinarea cauzei în discuție.

9. În cadrul ședinței de judecată, dl avocat Antuan Anton a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 44 alin. (3) în coroborare cu articolul 43 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

10. Printr-o încheiere din 13 iunie 2024, judecătoria cazului de la Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 43 alin. (4) din Codul de procedură civilă și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

11. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

12. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 43 Strămutarea cauzei

„[...]”

(4) Strămutarea cauzei în cazurile prevăzute la alin. (2) lit. d), e), f) și g) se efectuează de către instanța ierarhic superioară, a cărei încheiere nu se supune niciunei căi de atac.

[...]”

Articolul 44 Soluționarea conflictelor de competență jurisdicțională

„[...]”

(3) Conflictul de competență dintre două sau mai multe judecătoria care nu țin de aceeași curte de apel ori dintre o judecătoria și o curte de apel, ori între curțile de apel se judecă de Curtea Supremă de Justiție.

[...]"

ÎN DREPT

A. Argumentele autoarei excepției de neconstituționalitate

13. Autoarea excepției susține că normele contestate nu reglementează la modul concret competența Curții Supreme de Justiție atunci când verifică legalitatea conflictului de competență soluționat de Curtea de Apel și admisibilitatea conflictelor negative de competență.

14. Totodată, autoarea afirmă că prevederile articolului 43 alin. (4) din Codul de procedură civilă îi acordă instanței ierarhic superioare prerogativa strămutării cauzelor în situațiile prevăzute de alin. (2) lit. d), e), f) și g) din același articol printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac. Totuși, articolul 44 alin. (3) din Codul de procedură civilă îi permite Curții Supreme de Justiție să exercite de o manieră improprie un control de legalitate în privința unei încheieri judecătorești care nu se supune niciunei căi de atac, contrar articolului 20 din Constituție.

15. Din acest motiv, autoarea susține că în cauza sa Curtea Supremă de Justiție, deși a fost sesizată pentru a soluționa conflictul negativ de competență, a exercitat, de fapt, un control de legalitate al încheierii Curții de Apel Chișinău prin care a fost strămutată această cauză.

16. Prin urmare, autoarea excepției susține că normele contestate sunt contrare articolelor 4 și 20 din Constituție și articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

B. Aprecierea Curții

17. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

18. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

19. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

20. Cu privire la obiectul excepției de neconstituționalitate, Curtea observă că autoarea ei contestă articolul 44 alin. (3) în coroborare cu articolul 43 alin. (4) din Codul de procedură civilă. Totuși, în încheierea de admitere a ridicării excepției de neconstituționalitate, instanța de judecată nu s-a pronunțat cu privire la articolul 44 alin. (3) din Codul de procedură civilă. Curtea nu poate respinge sesizarea în această parte doar pentru că instanța de judecată a omis să se pronunțe referitor la excepția de neconstituționalitate a normei discutate. Prin urmare, Curtea reține că obiectul îl constituie ambele norme contestate de autoarea excepției (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 127 din 10 septembrie 2023, § 20).

21. Curtea observă că articolul 43 alin. (4) din Codul de procedură civilă, în redactarea actuală, a făcut obiect al controlului de constituționalitate în Decizia nr. 109 din 10 octombrie 2019, însă din perspectiva imposibilității contestării încheierii de strămutare a cauzei.

Așadar, această situație nu poate să constituie un impediment pentru a solicita controlul de constituționalitate al normei contestate din perspectiva criticilor formulate în prezenta sesizare (a se vedea §§ 13-16 *supra*).

22. Totodată, articolul 44 alin. (3) din Codul de procedură civilă nu a făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

23. Pentru că a fost sesizată cu o excepție de neconstituționalitate, Curtea trebuie să verifice dacă normele contestate de autoare sunt aplicabile în cauza de pe rolul instanței. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă privind repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală și ale procuraturii, inițiată în fața Judecătoria Chișinău. În timpul judecării, autoarea sesizării a solicitat strămutarea cauzei pe motiv că există bănuieli că nepărtinirea judecătorilor ar putea fi știrbită de circumstanțele cauzei sau de calitatea participanților la proces. Fiind sesizată cu această chestiune, Curtea de Apel Chișinău a strămutat cauza la o instanță de judecată din afara circumscripției sale. Ulterior, instanța de judecată la care a fost strămutată această cauză a ridicat un conflict negativ de competență, care a fost soluționat de Curtea Supremă de Justiție. Aceasta a constatat competența Judecătoria Chișinău, sediul Centru, pentru a judeca cauza în discuție.

24. Așadar, prevederile contestate au fost deja aplicate de către instanțele ierarhic superioare atunci când au examinat cererea de strămutare și conflictul de competență. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că procedura în care se examinează strămutarea unei cauze este o procedură incidentală, al cărei obiect este distinct de obiectul propriu al procesului civil la care se referă cauza. Procedura de soluționare a strămutării cauzei nu îmbracă forma unui contencios care să reclame un tratament jurisdicțional, ci vizează o chestiune de administrare a actului de justiție (a se vedea DCC nr. 109 din 10 octombrie 2019, § 17).

25. Prin urmare, pentru că chestiunile referitoare la strămutarea cauzei și la competența instanței au fost deja soluționate, Curtea nu poate reține nici un argument plauzibil care ar demonstra că aplicarea normelor în discuție din perspectiva criticilor formulate de autoarea excepției ar putea influența soluția instanței în procesul examinării litigiului principal.

26. Astfel, pentru că eventuala declarare a neconstituționalității prevederilor contestate sub aspectul invocat în sesizare nu-i poate servi autoarei, Curtea constată că sesizarea reprezintă o *actio popularis*.

27. Curtea a procedat de o manieră similară într-o cauză în care excepția de neconstituționalitate care viza recuzarea judecătorului a fost înaintată cu omiterea fazei incidentale, iar cauza civilă se afla în curs de examinare la o altă etapă a procesului civil (a se vedea DCC nr. 180 nr. 14 decembrie 2023, § 28). Mai mult, Curtea a considerat că epuizarea situației procesuale invocate de către autor în sesizare, *i.e.* soluționarea cererii de recuzare, a făcut inaplicabilă prevederea contestată referitoare la imposibilitatea recuzării judecătorului care examinează cererea de recuzare a altui judecător (a se vedea DCC nr. 11 din 1 februarie 2022, § 16).

28. Totodată, Curtea observă că prin criticile formulate autoarea pune în discuție încheierea Curții Supreme de Justiție care a soluționat conflictul negativ de competență. Astfel, autoarea ridică o problemă de interpretare

și aplicare a legii într-o cauză concretă, competență care le revine, prin definiție, instanțelor de judecată, și nu Curții Constituționale (a se vedea DCC nr. 52 din 4 iunie 2024, § 25).

29. Prin urmare, pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 43 alin. (4) și 44 alin. (3) din Codul de procedură civilă, ridicată de dl avocat Antuan Anton, în interesele dnei Marina Anton, în dosarul nr. 2-3343/2020, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 12 septembrie 2024
DCC nr. 111
Dosarul nr. 145g/2024*